

[Referáty o Novém zákoně] [1945]

Na 8. února 1945

Thema I.:

Je evangelium životopis nebo historie?

Již samo slovo „euaggélion“ nám říká, že jde o dobrou zvěst, o dobré poselství. Ač to znamenalo v antickém světě původně zprávu o vítězství, ač to byl vlastně technický termín vojenský, byl smysl jeho od základu přeznačen; co však zůstalo, že jde opravdu o radostnou zprávu o vítězství – ovšem vítězství jiné než na jaké se tehdy myslelo.

Někdy se rozumívá pod jménem „evangelium“ i kniha, která onu zvěst obsahuje. Jaké poselství nám tedy přináší? Dozvídáme se: Přišel Ježíš. Tento Ježíš je člověk se všemi lidskými vlastnostmi. Narodil se a žil v Izraeli, později učil a uzdravoval. Sám Hromádka o tom říká: „To, co tvoří základ a východisko křesťanství, je ‚obyčejná historie‘.“ „Události v evangeliích nejsou symbolickým obrazem abstraktních ideí a pravd. Důležité je, že se události skutečně staly.“ A o těchto konkrétních událostech se dovíme z poselství evangelia. Je tedy v evangeliu také životopis Ježíšův i zpráva o událostech kolem něho a mimo něj. Ale ovšem: také. Je tam ještě mnohem víc, je tam ještě něco docela jiného, a hlavního, nejdůležitějšího.

Thema II.:

Co je evangelium a kterým podobenstvím se to vypráví? Jde nám tedy o to, co je v evangeliu hlavní, co je tou dobrou, radostnou zvěstí, co platí tak přímo pro nás osobně, z čeho a proč se máme radovat. Slovo „evangelium“ se vyskytuje nejčastěji u apoštola Pavla. V epistoletě k Římanům nám hned na začátku (1;1–6) vysvětluje, co evangelium znamená. Především je to zvěst Boží, nikoliv lidská, zvěst o jeho Synu, který, ač těleně člověk, „byl ustanoven za Syna Božího“, což se prokázalo v moci Ducha svatého, který byl na něho vylit, a v slávě vzkříšení. Smrt porážena, Kristus zvítězil a stal se Pánem. A co je nejradostnější, že my skrze něho jsme přijali milost, že my v něm a skrze něho jsme spaseni.

Na druhou část otázky nemohu dosti dobře odpovědět. V podobenstvích, myslím, vůbec nenajdeme nějaké, které by vyprávělo o tom, co je evangelium; dovídáme se pouze, jaké je to evangelium. Důsledně řečeno jsou podobenství vlastně také evangeliem. Jenom proto můžeme z nich vyčíst, jaké je to poselství neboť podobenství nejsou žádným vysvětlováním, naopak potřebují vysvětlení k plnému pochopení, které je dáno jen některým. (Kdo čte, rozuměj; kdo má uši, slyš.) Tak se můžeme dočíst, že símě evangelia se neujímá ve všech srdcích, tím mohutněji však vyrosté v půdě dobré, že dar evangeliem zvěstovaný je tak obrovský, že jej ničím nemůžeme zaplatit, a právě proto že je tu pro všechny, zvěst o milosti odpuštění a vykoupení že tu je především pro hříšníky, neboť nepotřebují zdraví lékaře, ale nemocní, a komu bylo více odpuštěno, ten budě více milovati, přesto však že musíme vše vynaložit, abychom se Bohu líbili, abychom dosáhli jeho ruky nám milostivě podané. Nikde v tom není lidstvu říkáno, co to je evangelium, nýbrž evangelium je zvěstováno; formulace toho, co je evangelium, je vždycky věcí lidskou, příliš lidskou, než aby mohla být pravdivá. Není možno mluvit o evangeliu a nezvěstovat je. Evangelium není věcí našeho názoru, nýbrž se zvěstí je spojena i výzva, abychom se rozhodli je buď přijmout nebo odmítnout; naprosto nelze je jenom pozorovat a více nebo méně objektivně se o něm vyjadřovat.

Thema III.:

Jak asi došlo k sepsání evangelia?

Z evangelistů se jediný Lukáš zmiňuje na začátku o příčinách, které jej vedly k sepsání evangelia. Mnozí prý usilovali o řádné vypravování a vylíčení života, smrti a zmrtvýchvstání Ježíše Krista, a tím více Lukáš, neboť on to vše věděl přesně a jistě, jak ho s tím obeznámili ti, kteří s Ježíšem od počátku chodili a všechny skutky jeho viděli i slyšeli všechna jeho slova. A právě proto, že on to tak dobře věděl a že to všechno znal, rozhodl se o tom „z gruntu pořádně“ napsat, aby čtenář (a bylo to určeno původně Theofilovi) zvěděl ve všem jistotu toho, čemu jest vyučován.

Z toho můžeme však soudit i na ostatní evangelia; písemná zpráva je vždy spolehlivější a hlavně trvanlivější než ústní. Písemné vyjádření bývalo též považováno za zvláště závazné, neměnné a nezměnitelné, bývalo též ve větší vážnosti a bývalo jaksi projevem konečné platnosti. Hospodin psal svá přikázání na desky Mojžíšem přinesené; slova, která přikazuje, má Izrael nosit nejen v srdci a často je opětovat svým dětem a mluvit o nich, ale má je i napsat „na veřejích domu svého a na branách svých“; stálost psaného je též podkladem příkazu: „Milosrdenství a pravda nechť neopouštějí tě, přivaž je k hrdlu svému, napiš je na tabuli srdce svého.“ A tak vidíme, že zachování zvěsti evangelia v nejčistší podobě bylo hlavní pohnutkou při jeho sepsování.

Na 3. března 45

(po odložení)

Thema I. – Fanda

Thema II. (zastupuje Mirek)

Thema III. – ? (pův. Božena)

Thema IV. (zastupuje LH)

Thema V. – Jaruška

Thema VI. – Mirak

Thema VII. – Eva

Thema VIII. – LH

Thema IV.

Pokuste se o vysvětlení, proč můžeme nazvat Matoušovo evangelium „Král Izraele“?

Je známo, že evangelia nebyla psána týměž lidem. Tak např. naše evangelium podle sepsání sv. Matouše bylo určeno především Židům. A nejenom určeno, ale bylo v jejich duchu psáno, mělo navázat na jejich myšlenkový svět i na jejich představy – ať už tak, že dokázalo jejich nemohoucnost a nepravdivost, anebo že splňovalo všeobecné očekávání a naplnilo proroctví.

A tu stačí, když si uvědomíme, že celé myšlení tehdejšího Židovstva vrcholilo v představách messiášských. K tomu poukazoval zákon i proroci, že má přijít spasitel, vysvoboditel Izraele, který zlomí sílu nepravých vládců a sám dosedne na trůn a kralovati bude na věky v Izraeli. Všichni jej dychtivě očekávali, ale každý jinak. Všeobecně přijato však bylo učení, že přijde především politický osvoboditel, který zruší poddanství a pozdvihne slávu Izraele k hvězdám, takže bude nade všechny národy země. A nesmíme si myslit, že to byl jen nějaký povrchní názor. Vždyť i největší z proroků byl na rozpacích, když uslyšel o skutcích Kristových: Ty-li jsi ten, kterýž přijít má, čili jiného čekati máme? A tak Židé ovšem nechápali očima lidskýma divných věcí Božích, Ježíše nepoznali a ukřižovali. Na všechny jeho řeči i na kázání apoštolů stále odpovídali: Rouhání je řeč vaše. Neboť Ježíš nepřišel mocný v tomto světě, ale byl bezbranný, nepřítelům se silou neopřel, ale byl tichý a pokorný, neunikl jim, ač mohl, ale dal se jim cele v moc, nezničil břemeno římské nadvlády, ale dával císaři, což jeho jest. To Židé nečekali, to nechtěli, a proto jej neuznali za svého Krále. Oni žádali, aby si tu hodnost v

jejich očích zasloužil, aby si ji vysloužil. A poněvadž on sám nechtěl jít stezkami lidskými, ale chtěl být v těch věcích, které jsou Otce jeho, popouzelo je to tak, že nepřestali hledati pomsty, až jej ukřižovali.

A tu přichází zpráva: Vstal jest z mrtvých. Zvítězil ne nad slabými jenom lidmi, ale zvítězil nad mocí pekel, nad smrtí. Přemohl hřích, rozbil jeho pouta a přinesl svému lidu spasení. To byla zvěst o Messiáši. Ale Židé ji nepřijali.

Matouš se rozhodl sepsat evangelium právě pro Židy. V nesčetných odkazech ukazuje jim věčnou vůli Boha Otce, který mnohokrát jejich otcům zaslíbil Spasitele. A ovšem, především jim dokazuje, že tento Spasitel již přišel, a že byl skutečně Králem nad králi a Pánem nad pány. A to opakuje Matouš ve stálých obměnách od počátku až do konce evangelia, které psal jako hlasité svědectví proti všem bludným hlasům: Ježíš Kristus je Králem.

Stručně některé příklady:

2, 2; 21, 5 (odkaz na St.z.);

[připsáno ručně:] a hlavně podobenství: Podobno jest království nebeské...: vesměs Matouš

Na 22. února 1945

Thema VIII.:

Co přináší ve své zvěsti Lukáš proti Matoušovi a Markovi?

Je zřejmé, že tu nejde o stanovení všech odchylek Lukášova podání od ostatních dvou; odpověď spatřuji v stručném přehledu nejdůležitějších rozdílů, a rozdělují si jej na dvě části, formální a obsahovou. Hned na začátku Lukášova evangelia čteme nikde jinde se nevyskytující zprávu o narození Jana Křtitele a o jeho rodičích i příbuznosti Alžběty s matkou Ježíšovou. O narození Páně se Lukáš proti Matoušovi rozepisuje mnohem širě, i o mnohých událostech kolem toho (Simeon, Anna prorokyně); chybí však vůbec zmínka o mudrcích od východu a o útěku do Egypta. Po pokušení na poušti uvádí Lukáš na začátku Ježíšovy činnosti kázání jeho ve škole židovské.

Z uzdravených si můžeme jmenovat na př. 18 let nemocnou ženu (13,11-13) a člověka vodnatelného (14,1-4), kteří byli uzdraveni v den sváteční, dále 10 malomocných (17,12-14), slepého u cesty (18,35-43), služebníka nej vyššího kněze na hoře Olivetské (= Olivové ; 22,50-51), a jiné. Dále najdeme u Lukáše zmínku o vzkříšení mládence z Naim. Z divů je to na př. ujítí ze středu nepřátel (4,30) a ulovení množství ryb, až se trhaly sítě (5,4-6), atd. Čteme tam i poznámky o Ježíšem uzdravených ženách: Marii Magdaléně, Johanně manželce Chuzově, Zuzanně a jiných, jinde opět o Marii a Martě (10, 38-42). Z podobenství sluší uvést odpověď na zákonníkovu otázku, kdo to je bližní (o milosrdném Samaritánu; 10,25)vlast.30)- 37), o příteli, který přichází o půlnoci si vypůjčit tři chleby (11,5-8), o bohatém bláznu (12,16-21), o bdících služebnících (12,36-38) o veliké večeři (14,16-24), o stavění věže a vedení války (14,28-33), o marnotratném synu (15,11-32), o nevěrném šafáři (16,1-8), o boháči a Lazarovi (16, 19-31), i podobenství řečené těm, „kteříž v sebe doufali, že by spravedliví byli, jiných sobě za nic nevážíce“, totiž o farizeovi a publikánu (18,9-14) a jiné a jiné.

2. Lukáš obrací naše zraky na nejkrásnější snad stránku Ježíšova poslání. To nám zdůrazňují právě nejvíce ty příhody, řeči a ta podobenství, která nalézáme jejom u něho. Odevšad se ozývá ta nejznamenitější struna poselství evangelia: když lidé, „viděvše to všichni, reptali, řkouce: K člověku hříšnému se obrátil,“ tu odpovídá Ježíš: Dnes spasení stalo se domu tomuto. (19,7;9)